	Fan dasturi Samarqand iqtisodiyot va servis instituti O`quv uslubiy kengashining 2024-yil 29 avgustdagi 1-sonli yig`ilish bayoni bilan tasdiqlangan. (№ FD-14-34
	Fan/modul uchun mas'ullar: Karimova Aziza Maxomadrizoevna, "Bank ishi" kafedrasi mudiri, i.f.d., dotsent; Niyozov Zuhur Davronovich "Bank ishi" kafedrasi dotsenti, i.f.n.
	Taqrizchilar: Xaydarov Z.Sh. «Umar» AITB «Ipak yo'li» Samarqand filiali boshqaruvchi o'rinbosari; Xolmirzayev M. TDIU Samarqand filiali "Buxgalteriya hisobi, moliya va statistika" kafedrasi dotsenti, i.f.n.

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVASIYALAR VAZIRLIGI

SAMARQAND IQTISODIYOT VA SERVIS INSTITUTI

"TASDIQLAYMAN"
Samarqand iqtisodiyot va servis instituti rektori M.E.Po'latov
____
«29» 08 2024 yil
Ro'yxatga olindi: №_____
2024 yil "29" 08

«BANK FAOLYATINING MOLYAVIY BARQARORLIGI VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARINI BAHOLASH»

FAN DASTURI

(magistratura)

Bilim sohasi:	400 000 – Biznes, boshqaruv va huquq
Ta'lim sohas:	410 000 – Biznes va boshqaruv
Ta'lim yo'nalishi:	70410501 - Bank ishi va auditi

SAMARQAND – 2024

Fan/modul kodi BEMBRIB2304	O'quv yili 2024 - 2025	Semestr 3	Kreditlar 4
Fan/modul turi tanlov	**Ta'lim tili** O'zbek/rus		**Haftadagi dars soatlari** 4

	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
1.	Bank faoliyatining moliyaviy barqarorligi va rivojlanishi istiqbollarini baholash	60	60	120

2.

I. Fanning mazmuni

"Bank faoliyatining moliyaviy barqarorligi va rivojlanishi istiqbollarini baholash" fanining maqsadi – magistrantlarga kredit tashkilotlarining barqarorligi, moliyaviy barqarorlik va uning asosiy belgilari, moliyaviy barqarorlikka ta'sir etuvchi omillar, moliyaviy barqarorlikni baholash – tizim va uning elementlari ekanligi, kredit tashkilotlarining moliyaviy barqarorligini baholash modellarining turlari, kredit tashkilotlarining moliyaviy barqarorligini baholashda stabillik va barqaror muvozanatlik talablarini ta'minlash usullari, xususiy kapitalning etarliligini baholash, kredit tashkilotlarining resurslari va aktivlarining balanslashuvini baholash, bank aktivlarini baholash usullari va ular bilan bog'liq innovatsiyalarni rivojlantirishning zamonaviy usullari bilan tanishtirish orqali ko'nikmalar hosil qilishdan iborat.

II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)

1-mavzu. "Bank faoliyatining moliyaviy barqarorligi va rivojlanishi istiqbollarini baholash" fanining predmeti, maqsadi va vazifalari

"Bank faoliyatining moliyaviy barqarorligi va rivojlanishi istiqbollarini baholash" fanining mohiyati va mazmuni. Fanning boshqa fanlar bilan aloqasi. Iqdisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida fanning maqsad va vazifalari.

2-mavzu. Bank faoliyatining moliyaviy barqarorligi va unga ta'sir etuvchi omillar

Kredit tashkilotlarining barqarorligi, barqarorlik turlari. Bankning moliyaviy, operatsion va tashkiliy barkarorligi. Moliyaviy barqarorlik va uning asosiy belgilari. Moliyaviy barqarorlikka ta'sir etuvchi ichki va tashki omillar. Kredit tashkilotlarining moliyaviy barqarorligi bilan bank tizimi moliyaviy barqarorligining o'zaro aloqadorligi. Banklarning turlari va ularning moliyaviy barqarorligi. Moliyaviy barqarorlikni kamaytirish omillari va belgilari.

3-mavzu. Bank faoliyatining moliyaviy barqarorligini baholashni shakllantirish bilan bog'liq uslubiy yondoshuvlar

Moliyaviy barqarorlikni baholash – tizim va uning elementlari sifatida kredit tashkilotlarining moliyaviy barqarorligini baholash modellarining turlari. Kredit tashkilotlarining moliyaviy barqarorligini baholashda stabillik va barqaror muvozanatlik talablarini ta'minlash usullari. Kredit tashkilotlarining moliyaviy barqarorligini baholashni amalga oshirish bosqichlari. Kredit tashkilotlarining moliyaviy barqarorligi bilan bog'liq jamlama baholash. Kredit tashkilotlarining moliyaviy barqarorligini baholashning ishonchliligi bilan bog'liq omillar.

4-mavzu. Bank faoliyatining moliyaviy barqarorligini baholash bilan bog'liq xorij modellari

CAMELS reyting tizimining mazmuni. Xususiy kapitalning etarliligini baholash. Aktivlar sifatini baholash. Bankning foydalilik darjasini baholash. Bankning likvidliligini baholash. Bank menejmentini baholash. Riskka bo'lgan sezuvchanlikni baholash. Riskka mo'ljallangan RATE tizimining mazmuni. Riskni baxolash tartibi. Risklar matritsasi. Nazorat instrumentlari. Kredit tashkilotlarining moliyaviy barqarorligini baholashning statistik modellari. CAMELS reyting tizimini baholashning ekonometrik modellari.

5-mavzu. Bank faoliyatining moliyaviy barqarorligini baholashdagi yondoshuvlarni takomillashtirish

Kredit tashkilotlarining moliyaviy barqarorligini baholash bo'yicha zamonaviy modellarni yaratishning asosiy bosqichlari. Kredit tashkilotlarining moliyaviy barqarorligini baholashda amalga oshiriladigan iqtisodiy, analitik va metodik yo'llar xususiyati (balans tarkibi tahlili, xususiy kapitalning sifati va etarliligini baholash, aktivlar sifatini baholash va tahlil qilish, daromadlilik darajasini baholash va tahlil qilish, likvidlilikni baholash va tahlil qilish, boshqaruv sifatini baholash va tahlil qilish, banklarning tasniflangan guruhlari).

6-mavzu. Bank xususiy kapitalining etarliligini baholash va tahlil qilish

Bank kapitalining tarkibi. Xususiy kapitalning etarliligini baholash ko'rsatkichlari va tamoyillari. Xususiy kapitalning etarliligini baholashning xalqaro standartlari. Xususiy kapitalning etarliligini baholashning Rossiya amaliyoti. Xususiy kapitalning etarliligini baholash tahlili.

7-mavzu. Bank depozitlariga jalb qilingan resurslarni baholash va tahlil qilish

Bank depozitlariga jalb qilingan resurslarning tarkibiy tahlili. Bankning jalb kilingan resurslarini tasniflash. Jalb kilingan resurslarni tarkibiy taxlil kilish. Moliyaviy koeffitsientlar asosida jalb qilingan resurslarning sifatini baholash. Tranformatsiya riskini baxolash. Depozit resurslarning barkarorlik darajasini baxolash. Depozit xizmatlar bozorida bankning rakobatbardoshligini baxolash. Kredit tashkilotlarining resurslari va aktivlarining balanslashuvini baholash.

8-mavzu. Bank aktivlarini baholash va tahlil qilish

Bank aktivlarini baholash usullari. Aktivlar va aktiv operatsiyalar tushunchasi. Balans va bozor kiymati usuli. Reglamentatsiya usuli. Ekspert usuli. Kredit

tashkilotlarining aktivlarini tahlil qilishning asosiy yo'nalishlari. Aktiv operatsiyalarini rivojlanishini baxolash. Aktivlar tarkibini baxolash. Aktivlar sifatini baxolash.

9-mavzu. Bankning foydalilik darajasini baholash va tahlil qilish

Bankning foydalilik darajasini baholash va tahlil qilish. Bank filiallarining foydalilik darajasini baholash va tahlil qilish. Bank mahsulotlarining foydalilik darajasini baholash va tahlil qilish usullari. Bank bilan mijozlar o'rtasidagi o'zaro munosabatlarning foydalilik darajasini baholash. Bankning foydalilik darajasini tahlil qilish tizimida rentabellik indikatorlari.

10-mavzu. Bankning likvidlilik darajasini baholash va tahlil qilish

Bankning likvidliligi va uning moliyaviy barqarorlik bilan o'zaro aloqadorligi. Bankning likvidliligini baholash usullari. Koeffitsient usuli. Analitik protseduralar usuli. Tijorat bankining likvidliligini tahlil kilishda GEP usulidan foydalanish. Aktivlar va passivlarni taksimlashning muddatlar buyicha tarkibi. Likvidlilikning matritsaviy tahlili. Matritsa usuli.

11-mavzu. Bank faoliyatining moliyaviy barqarorligi va rivojlanishi istiqbolini baholash va tahlil qilish usullari

Bank faoliyatining moliyaviy barqarorligini modellashtirishdagi yondoshuvlarning bir-biridan farqlari. Bank aktivlari va passivlarining elementlarini boshqarish modellari. Bank faoliyatining moliyaviy barqarorligi va rivojlanishi istiqbolini baholash usullari.

III. Amaliy mashg'ulotlarlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1-mavzu. "Bank faoliyatining moliyaviy barqarorligi va rivojlanishi istiqbollarini baholash" fanining predmeti, maqsadi va vazifalari

2-mavzu. Bank faoliyatining moliyaviy barqarorligi va unga ta'sir etuvchi omillar.

3-mavzu. Bank faoliyatining moliyaviy barqarorligini baholashni shakllantirish bilan bog'liq uslubiy yondoshuvlar.

4-mavzu. Bank faoliyatining moliyaviy barqarorligini baholash bilan bog'liq xorij modellari.

5-mavzu. Bank faoliyatining moliyaviy barqarorligini baholashdagi yondoshuvlarni takomillashtirish.

6-mavzu. Bank xususiy kapitalining etarliligini baholash va tahlil qilish.

7-mavzu. Bank depozitlariga jalb qilingan resurslarni baholash va tahlil qilish.

8-mavzu. Bank aktivlarini baholash va tahlil qilish.

9-mavzu. Bankning foydalilik darajasini baholash va tahlil qilish.

10-mavzu. Bankning likvidlilik darajasini baholash va tahlil qilish.

11-mavzu. Bank faoliyatining moliyaviy barqarorligi va rivojlanishi istiqbolini baholash va tahlil qilish usullari.

Amaliy mashg`ulotlar multimedia qurulmalari bilan jixozlangan auditoriyada bir akademik guruhga bir professor-o`qituvchi tomonidan o`tkazilishi zarur. Mashg`ulotlar faol va interfaktiv usullar yordamida o`tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qullanilishi maqsadga muvofiq.

IV. Mustaqil ta'lim va mustakil ishlar

Mustakil ta'lim va mustakil ishlar mavzulari

1. Kredit tashkilotlarining barqarorligi, barqarorlik turlari.
2. Moliyaviy barqarorlik va uning asosiy belgilari.
3. Moliyaviy barqarorlikka ta'sir etuvchi omillar.
4. Kredit tashkilotlarining moliyaviy barqarorligi bilan bank tizimi moliyaviy barqarorligining o'zaro aloqadorligi.
5. Moliyaviy barqarorlikni baholash tizim, uning elementlari sifatida.
6. Kredit tashkilotlarining moliyaviy barqarorligini baholash modellarining turlari.
7. Kredit tashkilotlarining moliyaviy barqarorligini baholashda stabillik va barqaror muvozanatlik talablarini ta'minlash usullari.
8. Kredit tashkilotlarining moliyaviy barqarorligini baholashni amalga oshirish bosqichlari.
9. Kredit tashkilotlarining moliyaviy barqarorligi bilan bog'liq jamlama baholash.
10. Kredit tashkilotlarining moliyaviy barqarorligini baholashning ishonchliligi bilan bog'liq omillar.
11. CAMELS reyting tizimining mazmuni.
12. Bank xususiy kapitalning etarliligini baholash.
13. Bank aktivlari sifatini baholash.
14. Bankning foydalilik darjasini baholash.
15. Bankning likvidliligini baholash.
16. Bank menejmentini baholash.
17. Riskka bo'lgan sezuvchanlikni baholash.
18. Riskka mo'ljallangan RATE tizimi.
19. Kredit tashkilotlarining moliyaviy barqarorligini baholashning statistik modellari.
20. Kredit tashkilotlarining moliyaviy barqarorligini baholash bo'yicha zamonaviy modellarni yaratishning asosiy bosqichlari.
21. Kredit tashkilotlarining moliyaviy barqarorligini baholashda amalga oshiriladigan iqtisodiy, analitik va metodik yo'llar xususiyati (balans tarkibi tahlili, xususiy kapitalning sifati va etarliligini baholash, aktivlar sifatini baholash va tahlil qilish, daromadlilik darajasini baholash va tahlil qilish, likvidlilikni baholash va tahlil qilish, boshqaruv sifatini baholash va tahlil qilish, banklarning tasniflangan guruhlari).
22. Bank kapitalining tarkibi.

23. Xususiy kapitalning etarliligini baholash ko‘rsatkichlari va tamoyillari.
24. Xususiy kapitalning etarliligini baholashning xalqaro standartlari.
25. Xususiy kapitalning etarliligini baholashning Rossiya amaliyoti.
26. Xususiy kapitalning etarliligini baholash tahlili.
27. Bank depozitlariga jalb qilingan resurslarning tarkibiy tahlili.
28. Moliyaviy koeffitsientlar asosida jalb qilingan resurslarning sifatini baholash
29. Kredit tashkilotlarining resurslari va aktivlarining balanslashuvini baholash.
30. Bank aktivlarini baholash usullari.
31. Kredit tashkilotlarining aktivlarini tahlil qilishning asosiy yo‘nalishlari.
32. Bankning foydalilik darajasini baholash va tahlil qilish.
33. Bank filiallarining foydalilik darajasini baholash va tahlil qilish.
34. Bank mahsulotlarining foydalilik darajasini baholash va tahlil qilish usullari.
35. Bank bilan mijozlar o‘rtasidagi o‘zaro munosabatlarning foydalilik darajasini baholash.
36. Bankning foydalilik darajasini tahlil qilish tizimida rentabellik indikatorlari.
37. Bankning likvidliligi va uning moliyaviy barqarorlik bilan o‘zaro aloqadorligi.
38. Bankning likvidliligini baholash usullari (koeffitsient usuli va analitik protseduralar, tijorat bankining likvidlilik tahlilida GEP usulidan foydalanish, likvidlilikning matritsaviy tahlili).
39. Bank faoliyatining moliyaviy barqarorligini modellashtirishdagi yondoshuvlarning bir-biridan farqlanishi.
40. Bank aktivlari va passivlarining elementlarini boshqarish modellari.
41. Bank faoliyatining moliyaviy barqarorligi va rivojlanishi istiqbolini baholash usullari.

V. Fan o’qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)

Fanni o’zlashtirish natijasida magistr:

kredit tashkilotlarining barqarorligi, barqarorlik turlari, moliyaviy barqarorlik va uning asosiy belgilari, CAMELS reyting tizimining mazmuni, riskka mo‘ljallangan RATE tizimi, bank kapitalining tarkibi to’g’risida ***tasavvurga ega bo’lishi;***

- moliyaviy barqarorlikka ta’sir etuvchi omillar; kredit tashkilotlarining moliyaviy barqarorligi bilan bank tizimi moliyaviy barqarorligining o‘zaro aloqadorligi; moliyaviy barqarorlikni baholash tizim, uning elementlari sifatida; kredit tashkilotlarining moliyaviy barqarorligini baholash modellarining turlari; kredit tashkilotlarining moliyaviy barqarorligini baholashda stabillik va barqaror muvozanatlik talablarini ta’minlash usullari; kredit tashkilotlarining moliyaviy barqarorligini baholashni amalga oshirish bosqichlarini ***bilishi va ulardan foydalana olishi;***

- kredit tashkilotlarining moliyaviy barqarorligi bilan bog‘liq jamlama baholash; bank xususiy kapitalning etarliligini baholash; bank aktivlari sifatini baholash; bankning foydalilik darjasini baholash; bankning likvidliligini baholash; bank menejmentini baholash; riskka bo‘lgan sezuvchanlikni baholash; kredit tashkilotlarining moliyaviy barqarorligini baholashning statistik modellari; kredit tashkilotlarining moliyaviy barqarorligini baholash bo‘yicha zamonaviy modellarni yaratishning asosiy bosqichlari; kredit tashkilotlarining moliyaviy barqarorligini baholashda amalga oshiriladigan iqtisodiy, analitik va metodik yo‘llar xususiyati; xususiy kapitalning etarliligini baholash tahlili; bank aktivlari va passivlarining elementlarini boshqarish modellari; bank faoliyatining moliyaviy barqarorligi va rivojalanishi istiqbollarini baholash usullari ***ko‘nikmalarga ega bo‘lishi kerak.***

VII. Ta’lim texnologiyalari va metodlari:

- ma’ruzalar;
- interfaol keys-stadilar;
- seminarlar (mantikiy fiklash, tezkor savol-javoblar);
- guruhdarda ishlash;
- taqdimotlarni qilish;
- individual loyihalar;
- jamoa bo`lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.

VII. Kreditlarni olish uchun talablar:

Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to’la o’zlashtirish, tahlil natijalarini to’g’ri aks ettira olish, o’rganilayotgan jarayonlar xaqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo’yicha yozma ish yoki testni topshirish.

Asosiy adabiyotlar:

1. Payment aspects of financial inclusion. Bank for International Settlements and World Bank Group 2016. - 74 p.

2. Abdullaev A.YA. Bank tizimi likvidliligi va uni baholash metodologiyasi: muammo va echimlar. - Jizzax, JizPI nashriyoti, 2020. 159 b.

3. Лаврушин О.И. Оценка финансовой устойчивости кредитной организации: Учебник / Под ред. О.И. Лаврушина, – М.: КНОРУС, 2020. – 304 с. (Для магистрантов).

4. "2022-2026 yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning Taraqqiyot strategiyasi Taraqqiyot strategiyasi"gi O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022 yil 28 yanvardagi PF-60-sonli Farmoni

Qo’shimcha adabiyotlar:

1. Mirziyoev SH.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. - T: "O‘zbekiston" NMIU, 2017. - 488 b.

2. Mirziyoev SH.M. Tanqidiy tahlil, qat’iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik - har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo‘lishi kerak. - T: “O‘zbekiston” NMIU, 2017. - 104 b.

3. Baltensperger E. Optimal bank portfolios: The liability side /E. Baltensperger Jahrbucher fur Nationalokonomie und Statistik. 1973. Bd. 187. H. 2. P. 147-160.

Axborot manbalari:

1. www.lex.uz – O‘zbekiston Respublikasi Qonun xujjatlari va ma’lumotlari milliy bazasi.
2. www.cbu.uz – O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki rasmiy sayti.
3. www.ecb.eu – Evropa Markaziy banki.
4. www.imf.org – Xalqaro valyuta fondi.
5. www.bank.uz – O‘zbekiston Respublikasi tijorat banklari.